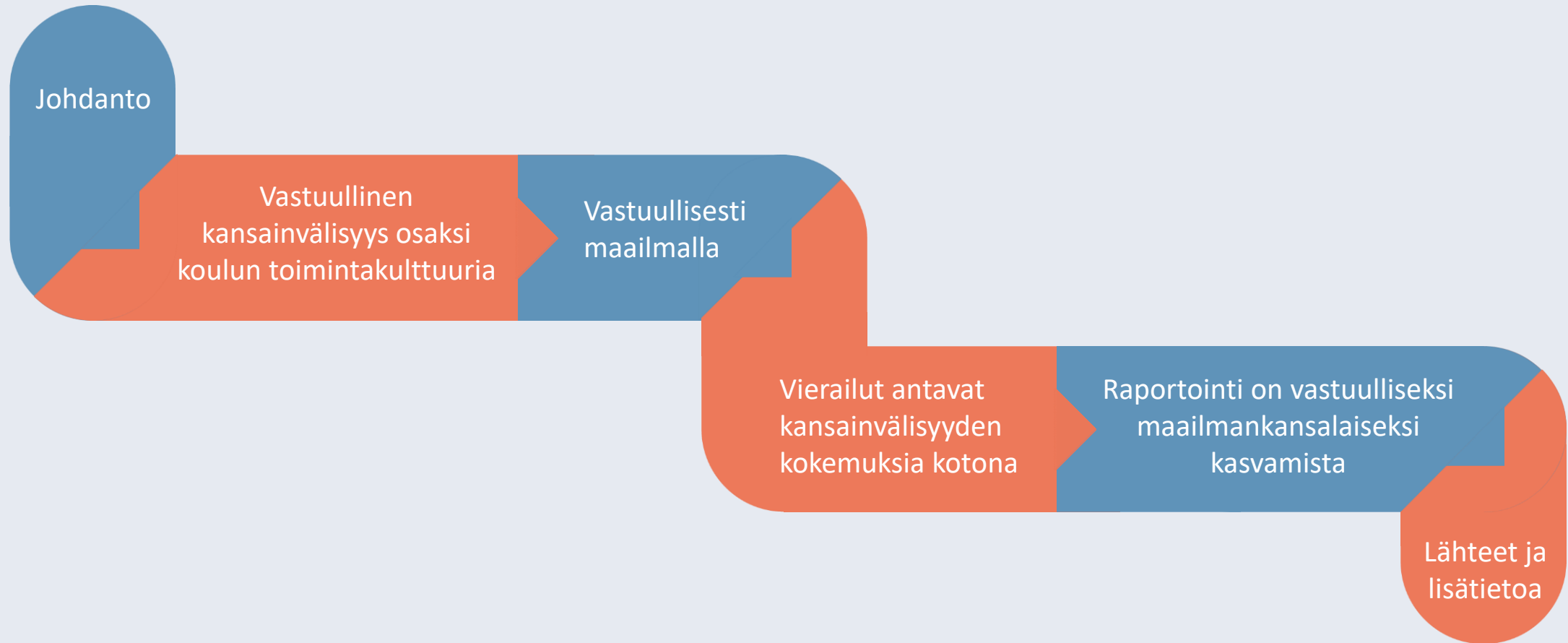

Vastuullinen kansainvälisyys ja liikkuvuus

Opas vastuullisen kansainvälistymisen toteuttamiseen
kouluissa ja päiväkodeissa

Sisällysluettelo:

Oulu kansainvälistyy kestävästi

Oulun
sivistyspoliittinen
ohjelma:
kestävä tulevaisuus
ja kansainvälisyys

Oululainen on
vastuullinen
maailmankansalainen

Koulujen
kv-hankkeet
"Oulusta
maailmalle"

OPETUSSUUNNITELMA

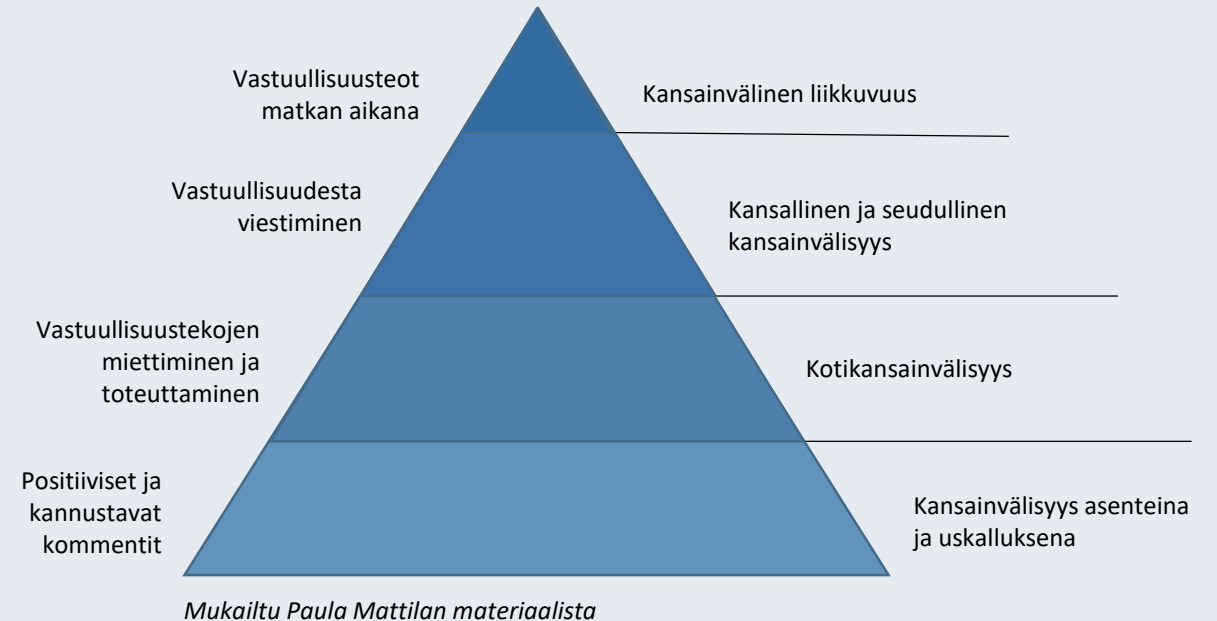
Oulu kansainvälistyy kestävästi

- Oulun sivistyspoliittinen ohjelma vastuuttaa päiväkodit ja koulut kansainvälisyyden ja vastuullisuuden teemojen sisällyttämiseen osaksi toimintaa.
- Vastuullisuus ja kansainvälisyys ovat myös osa opetussuunnitelman arvopohjaa ja oppiaineiden sisältöjä.
- Tavoitteena on, että vastuullisuus ja kansainvälisyys eivät ole irrallisia hankkeita, vaan luonnollinen osa arjen toimintaa ja lasten, nuorten ja kasvattajien arvomaailmaa.
- Kansainvälisen toiminnan tukena ovat oululainen maailmankansalaisen polku, Oulusta maailmalle -kotikansainvälisyysmateriaali ja kestävän kehityksen opinpolku.

Oulu kansainvälistyy kestävästi

- Kansainvälisyyden ja kestävä kehityksen teemat ovat tulevaisuuden tietoa, taitoja ja asenteita.
- Vastuullisen kansainvälisyyden pyramidi ohjaa kansainvälisyyden suunnittelua – myös kotona tapahtuva toiminta on kansainvälisyyttä!
- Varhaiskasvatuksen ja koulun tehtävä on tarjota kokemuksia
 - moninaisuudesta
 - kansainvälisyydestä läpi opinpolun
 - vastuullisen kansainvälisyyden pyramidin eri tasoilla.
- Vastuullisuus on osa kansainvälistä toimintaa kaikilla pyramidin tasoilla.
- Vastuulliseen maailmankansalaisuuteen kasvatetaan kokemusten, kohtaamisten ja reflektion kautta.

Vastuullisen kansainvälisen toiminnan lähtökohdat

- Toiminnan perustana on opetussuunnitelma/varhaiskasvatussuunnitelma.
- Vastuullisen kansainvälisyyden suunnittelussa viitoittavat
 - kestävän kehityksen osa-alueet
 - Agenda 2030 tavoitteet.
- Toimintaa teemoittavat myös koulun omat painopisteet ja kehitystavoitteet.

Vastuullisuuslupaus

- Liitämme kansainvälisyshankkeemme kestävän kehityksen tavoitteisiin.
- Hankkeiden avulla kasvamme kohti vastuullisempaa tulevaisuutta.
- Hankkeemme tähtää arjen kestävien toimintatapojen kehittämiseen.

Vastuullinen kansainvälisyys osana koulun toimintakulttuuria:

- Suunnitteluprosessi
- Oppilaiden osallisuus
- Hanke osaksi arkea

”Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.”

- Henkilökunnan vastualueet suunnitellaan ja jaetaan tasapuolisesti.
- Suunnittelu ennen lasten ja nuorten osallistamista:
 - Hankkeen alustavat lähtökohdat ja tavoitteet
 - Hankkeen aikajana
 - Hanke koulun arjessa osana koulun toimintaa ja luokkahuonearkea
 - Lasten ja nuorten osallisuuden suunnittelu
 - Hankkeen palautteen ja reflektion kerääminen koko hankkeen ajan.
- Hanke suunnitellaan siten, että henkilökunnalla on useita tapoja osallistua siihen osana perustyötään.

Pohdimme yhdessä:

Miksi aloitamme hankkeen?

Miten hanke yhdistyy

opetussuunnitelmaan?

Miten hanke yhdistyy koulumme kehityskohteisiin?

Vastuullisuuslupaus

- Hankkeita suunnitellaan koko yksikön kanssa.
- Hankkeissa jokaisella mukana olevalla on kohtuullinen työmäärä.
- Jokaisella henkilökuntamme jäsenellä on mahdollisuus osallistua hankkeeseen.

Oppilaat aktiivisina toimijoina

- Oppilaat osallistuvat hankkeeseen sen kaikissa vaiheissa:
 - suunnittelu
 - toimenpiteet
 - viestintä
 - liikkuvuus
 - raportointi.
- Vaikka opettaja ei jostain syystä osallistuisi toimintaan, niin oppilailla on silti oikeus osallistua.
- Kaikki prosessit ovat avoimia:
 - Kaikki oppilaat saavat saman tiedon hankkeesta.

Pohdimme yhdessä:

Miten mahdollistamme oppilaiden osallisuuden kaikilla tasoilla – ei ainoastaan tekemisen kohteina, vaan sen aktiivisina suunnittelijoina?

Vastuullisuuslupaus

- Jokaisella koulumme oppilaalla on mahdollisuus osallistua hankkeeseen.
- Hankkeen suunnittelussa, toteutuksessa ja raportoinnissa oppilailla on aktiivinen rooli.
- Hankkeessa on moninaisia tapoja osallistua.
- Viestimme oppilaille, kuinka teemme oppilasvalinnat liikkuvuusjaksolle. Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus hakea liikkuvuusjaksolle.

Hanke ei ole tilapäistä ja satunnaista

- Hankkeen toimenpiteet nivoutuvat osaksi opetussuunnitelmaa ja jokapäiväistä arkea.
- Jotta kaikki kokisivat omistajuutta ja osallisuutta hankkeessa, tulee se huomioida kaikissa koulun toiminnoissa.
- Oppilaat ovat mukana hankkeen eri tasoilla aktiivisina toimijoina.

Pohdimme yhdessä:

Millaista on koulumme arki silloin, kun lapset ja nuoret kasvavat vastuullisiksi maailmankansalaiksi?

Hanke ei ole tilapäistä ja satunnaista

- Hanke on osa koulun
 - lukuvuosisuunnitelmaa
 - oppiaineiden sisältöjä
 - monialaisia projekteja
 - tapahtumia
 - jokapäiväistä arkea.
- Hanke näkyy koulun oppimisympäristöissä.
- Raportoinnin helpottamiseksi pidetään hankelokia tehdyistä toimenpiteistä.
- Viestitään hankkeesta aktiivisesti omalle yhteisölle ja sidosryhmille.

Pohdimme yhdessä:

Millaista on koulumme arki silloin, kun lapset ja nuoret kasvavat vastuullisiksi maailmankansalaiksi?

Vastuullisuuslupaus

- Hankkeemme on suunniteltu nivoutumaan muuhun koulun toimintaan sekä muuhun koulussa toteutettavaan kansainvälisyyskasvatukseen.
- Hankkeemme näkyy koulumme arjessa ja toiminnassa.
- Jokainen yksikkömme jäsen tuntee hankkeen lähtökohdat ja tavoitteet.
- Koulumme jokainen opettaja osallistuu hankkeeseen vähintään oman oppiaineensa kautta.
- Jokaisella koulumme oppilaalla on mahdollisuus osallistua hankkeeseen.
- Viestimme hankkeista yksiköissä ja niiden ulkopuolella.

Vastuullisesti maailmalla

- Vastuullista matkaa suunnitellaan yhdessä
- Vastuullisuusteot matkalla
- Viestimme kokemastamme matkan jälkeen

Millaista on vastuullinen liikkuvuus?

- Liikkuvuus suunnitellaan vastuullisuuden periaatteiden mukaisesti.
- Osallistetaan oppilaat hyödyntämällä liikkuvuusjakson tuntisuunnitelmamateriaalia.
- Tutustutaan kohteeseen monipuolisesti.
- Laaditaan liikkuvuudesta vastuullisuussuunnitelma ja vastuullisuuslupaus:
 - matkustaminen
 - majoittuminen
 - ruokaileminen
 - muita vastuullisuustekoja
 - viestiminen ja palautteen antaminen.

Pohdimme yhdessä:

Miksi liikkuvuutta?

Mikä on liikkuvuuden tavoite?

Vastuullisuuslupaus

- Suunnittelemme matkaa vastuullisuusnäkökulma edellä.
- Takaamme riittävästi suunnittelu-aikaa vastuullisen liikkumisen toteuttamiseen.
- Hankimme etukäteen kattavasti tietoa matkakohteesta.
- Suunnittelemme, miten käytämme tietoa matkan aikana.

Vastuullisuussuunnitelma

- Vastuullisuuslupauksien pohtiminen ja kirjaaminen sitouttavat vastuulliseen liikkuvuuteen.
- Valitkaa yhdessä oppilaiden kanssa muutama vastuullisuusteko, joihin kiinnitätte erityisesti huomiota.
 - Älä matkusta sairaana, matkan jälkeen sairasta kotona.
 - Käytä tarvittaessa maskia julkisilla paikoilla.
 - Harkitse mitä tarvitsee ostaa matkaa varten. Lainaa, jos pystyt.
 - Suosi paikallisuutta kaikessa tekemisessä.
 - Kierrätä ja minimoijätteet.
 - Valokuvaa eettisesti ja kohteliaasti.
 - Keräile matkatarinoita.
 - Suosi aineettomia lahjoja kohteessa ja kotona.

Vastuullisuussuunnitelma

- Täytämme vastuullisuussuunnitelman, jota noudatamme matkalla ollessamme.

Konkreettiset vastuullisuusteot matkan aikana

Liikkuminen	Majoittuminen	Ruokailut ja ostokset
<p>Lennä harkiten.</p> <ul style="list-style-type: none">• Kompensoi päästöjä.• Jos mahdollista, matkusta maata pitkin.• Suosi julkisia kulkuvälineitä ja kimpakyytejä.• Liiku mahdollisimman paljon jalan ja pyörällä.	<ul style="list-style-type: none">• Suosi paikallisuutta:<ul style="list-style-type: none">• pienet, paikalliset hotellit• perhemajoitus• kollegan luona kyläily.• Pyri vähentämään ympäristön kuormitusta majoituessasi.	<ul style="list-style-type: none">• Suosi paikallisia yrittäjiä.• Ruokaillessasi huomioi:<ul style="list-style-type: none">• paikallinen ruokakulttuuri• tavat ja käytännöt• ruuan eettisyys.• Tutustu paikallisiin erikoisuuksiin.• Vältä ruokahävikkiä.• Pohdi matkamuistojen kulttuurisensitiivisyyttä.• Muista välttää uhanlaisista eläimistä/kasveista tehtyjä tuotteita, piraattituotteita ja matkamuistojen ottamista luonnosta.
Miksi?		
Liikkumisen ympäristökuorman vähentäminen.	Raha jää paikalliseen kiertoon.	Ruuan tuotanto voi olla ympäristöriski.

Vastuullisuuslupaus

- Pyrimme liikkumaan mahdollisimman kestävästi koko matkan ajan kotiovelta alkaen.
- Kompensoimme liikkumisesta tulleet päästöt.
- Huomiomme matkan aikana paikallisuuden kaikessa tekemisessä.
- Pohdimme tarkkaan, mitä viemme mukanaamme ja millaisia hankintoja teemme matkan aikana.

Kerromme vastuullisesta kansainvälisyydestä

- Miten ja kenelle viestitään?
 - ennen matkaa
 - matkan aikana
 - matkan jälkeen
 - Mistä viestitään?
 - kansainvälisyyskokemuksista
 - vastuullisuusteoista
 - oppimiskokemuksista
 - Kuka viestii eri kohderyhmille?
-
- Aktiivinen, koko hankkeen aikainen viestintä, auttaa oppimisen reflektiossa ja hankkeen raportoinnissa!
 - Annetaan palautetta matkan aikana kohdatuille kumppaneille ja palveluntuottajille.

Vastuullisuuslupaus

- Viestimme matkan aikana ja sen jälkeen muulle koulun väelle, lähiympäristölle sekä sidosryhmille matkasta.
- Viestimme erityisesti tekemistämme vastuullisuusteoista ja saamistamme kansainvälisyyskokemuksista.

Taas kotona - mitä opimme?

- Matkan jälkeen arvioikaa ja refleктоikaa yhdessä oppilaiden kanssa:
 - Mikä oli uutta?
 - Missä onnistuimme?
 - Mitä olisimme voineet tehdä paremmin?
 - Mitä opimme?
 - Millaisia kohtaamisia meillä oli ja mitä niistä opimme?
 - Mitä vastuullisuustekoja noudatimme?
- Pohtikaa yhdessä, millaisen vastuullisuusteon aiotte ottaa käyttöön:
 - omassa arjessanne?
 - koulunne arjessa?
 - osana kansainvälisiä hankkeita ja liikkuvuuksia?

Pohdimme yhdessä:

Miten kansainvälisyyden ja moninaisuuden kokemukset muuttavat meitä?

Vastuullisuuslupaus

- Reflektoimme matkan jälkeen kokemiamme kohtaamisia ja niistä oppimaamme.
- Reflektoimme matkan jälkeen vastuullisuuden toteutumista ja viestimme avoimesti myös tekemistäni virheistä.

Vierailut antavat kansainvälisyyden kokemuksia myös kotona

- Olemme vastuullinen vierailukohde
- Oppilaat vierailun toteuttajina

Olemme vastuullinen vierailukohde

- Vierailun ajan toteutetaan vastuullisuutta kaikissa toiminnoissa.
- Vastuullinen vierailu suunnitellaan huolella.
- Vierailun suunnitteluun ja toimintoihin osallistetaan myös oppilaat.
- Vastuullisuudesta kerrotaan vieraille.
- Vierailusta viestitään kattavasti.

Vastuullisuuslupaus

- Suunnittelemme vierailun kulun niin, että voimme toteuttaa sen vastuullisesti.
- Kerromme vieraaksi tulevalle vastuullisesta kansainvälisyydestä.

Oppilaat vastuullisuuden agentteina

- Oppilaiden vastuullisuustekoja
 - Oppilaat valmistelevat vastuullisuuslupauksen vieraille.
 - Oppilaat majoittavat vierailevan koulun oppilaita.
 - Oppilaat osallistuvat vierailijoiden arkeen koululla.
 - Oppilaat esittelevät Oulua nuoren näkökulmasta.
 - Oppilaat valmistavat ruokaa vieraille.
 - Oppilaat esittelevät suomalaista kierrätys- ja jätehuoltoa.
 - Oppilaat esittelevät suomalaisten nuorten harrastuksia.

Pohdimme yhdessä:

- kestäväää liikkumista
- suomalaisen lähiruoan käyttöä
- jätteiden minimointia ja kierrätystä
- hankkeen vastuullisuustekojen esittelyä.

Vastuullisuuslupaus

- Suunnittelemme ja toteutamme vierailun kulun yhdessä oppilaiden kanssa.
- Kaikilla koulumme oppilailla on mahdollisuus saada kansainvälistymiskokemus vierailusta.

Raportointi on maailmankansalaiseksi kasvamista.

Loppuraporttia koostetaan koko hankkeen ajan

- Hankkeen tavoitteiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti koko hankkeen ajan.
- Hankkeen loppuraportointi ei ole vain yhden henkilön vastuulla!
- Oppilaat osallistuvat:
 - koko hankkeen ja vastuullisuuden arviointiin
 - oppimiskokemusten keräämiseen
 - kehittämiskohteiden pohdintaan
 - raportin työstämiseen.

Pohdimme yhdessä:

Mitkä asiat jäävät elämään koulumme arkeen?

Loppuraporttia koostetaan koko hankkeen ajan

- Oppilaiden raportti voi olla myös luovempi työ.
- Kirjoittakaa vastuullisuuden suunnittelusta ja toteutumisesta oma kohtansa.
- Laatikaa sellainen loppuraportti, josta saatte myöhemmin vinkkejä uusiin hankkeisiin!
- Jakakaa hyviä käytänteitä muiden kanssa!

Pohdimme yhdessä:

Mitkä asiat jäävät elämään koulumme arkeen?

Vastuullisuuslupaus

- Hankkeen suunnittelussa, toteutuksessa ja raportoinnissa oppilailla on aktiivinen rooli.

Lähteet ja lisätietoa:

Oulu

- Oulun kaupungin sivistysohjelma: <https://www.ouka.fi/ouluoivaltaa>
- Oululainen maailmankansalaisen polku: https://www.ouka.fi/documents/1257266/3895590/Maailmankansalaisen+polku_nettiin.pdf/f8634e4a-72e2-4726-87ac-f26858624227
- Kestävä kehitys Oulussa:

Kansainvälisyys

<https://www.oph.fi/fi/gloaalikasvatus-ja-kansainvalisyys>

<https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

Vastuullinen matkailu

<https://www.reilumatkailu.fi/>

<https://responsibletourismpartnership.org/>

Oululainen on vastuullinen
maailmankansalainen

